

Иво Андрић: легенда, прича, мит, историја

I. Ойредељеност за лејенду

Андрићева опредељеност за народна предања, за легенду, за причу, опредељеност која има облик рационалног уважавања овог наслеђа као својеврсне епистемолошке метафоре, као и његова чисто приповедачка опијеност причом и легендом присутни су и у његовом интелектуалном гледишту и у дубоким садржајима његове имажинације.

Интелектуално уверење да предања и приче воде дубљим сазнањима о човеку него виђења из стаклених башти духа, да је Шехерезадин дуел са смрћу можда једини добро осмишљен дуел, допуњује се прозом која је прожета духом предања и легенди.¹

Многи искази у Андрићевом делу потврђују значај и вредност легенде. Подсетићемо на неке најкарактеристичније.

„Као у најдревнијим легендама, које су увек и највећа људска стварност [...]“²

„Народ је за њу везао легенду, као што је све што му је свето и драгоцено затворио у легенду и чувао у њој.“

„Али сам дошао до једног негативног закључка: да наша лична мисао у свом напору не значи много и да не може ништа; и до другог, позитивног: да треба ослушкивати легенде, те трагове колективних људских настојања кроз столећа, и из њих одгонетати, колико се може, смисао наше судбине.“

Има неколико тачака људске активности око којих се кроз сва времена, споро и у финим налагама, стварају легенде. Збуњиван дуго оним што се непосредно дешавало око мене, ја сам у другој половини свога живота дошао до закључка: да је узалудно и